

Itsenäisyyspäivän puhe sankarihaudoilla 6.12.2021
Kunnanhallituksen puheenjohtaja Helena Pakarinen

Hyvät veteraanijärjestöjen edustajat, reserviläiset, naiset ja miehet, tohmajärveläiset

Vietämme tänään Suomen itsenäisyyden 104-vuotisjuhlaa. Tänään, kuten vuosi sittenkin, juhlimme koronan aiheuttamissa poikkeusoloissa. Ehkä normaalia hillitymmin, mutta kuitenkin pystyen tällä kertaa kokoontumaan yhteen, turvallisesti, toinen toistamme ajatellen.

Ehkä tässä hillityssä juhlimisessa on pientä symboliikkaa myös aikaisempiin vuosikymmeniin ja erityisesti sodan aikoihin. Silloinkin itsenäisyyttä vietettiin. Mutta ei juhlien, vaan sitä puolustaen.

Silloin ei ajateltu itseä. Ei kysytty, jaksanko lähteä pakkaseen, nälkäkin kun kurnii vatsassa. Tai viitsimmekö porukkana edes yrittää, kun vihollinen näyttää ihan ylivoimaiselta omiin voimavaroihimme verrattuna. Silloin noudatettiin käskyjä ja ohjeita. Tehtiin, mitä piti ja vähän enemmänkin - koko Suomen hyväksi.

Laskimme juuri seppeleet muistomerkeille kiitoksen, kunnioituksen ja muistamisen osoituksena. Kun muistelemme sodan monia uhrauksia ja sankaritekoja, muistamme myös veteraanisukupolven viestin. Ilman vahvaa yhteishenkeä Suomi ei olisi selvinnyt itsenäisenä kansakuntana. Talvisodan ihmettä ei olisi tapahtunut.

Kansa voi selvitä yhtenäisenä vaikeimmistakin koettelemuksista. Niin se oli sodan aikaan. Niin se on nytkin toisenlaisten vaikeuksien keskellä. Yhtenäisyys antaa aina voimaa.

Suomen itsenäisyys lunastettiin kalliilla hinnalla. Näiden uhrausten ansiosta olemme voineet rakentaa Suomesta maan, joka monella mittapuulla on maailman parhaimmistoa. Maailman onnellisimmaksi kansaksikin meitä kutsutaan, vaikka ei se meistä kaikista aina siltä varmaan näytä tai tunnu.

Luin äskettäin nuorten mielipiteitä siitä, mitä itsenäisyys heille merkitsee. Useimpien vastauksissa nousi esiin vapaus ja turvallisuus. Vapaus tehdä sitä, mitä haluaa. Vapaus valita. Vapaus omaan mielipiteeseen ja sen ilmaisemiseen. Vapaus kokoontua yhteen. Turvallisuutta elämän eri vaiheissa lapsuudesta vanhuuteen.

Itse liitän vapauden yhteyteen aina myös vastuun. Vapaus tehdä omia valintoja ja toimia edellyttää aina myös muiden huomioimista. Omilla valinnoilla ei saa loukata toista tai aiheuttaa hänelle vahinkoa. Ja tämä koskee niin tekoja kuin sanoja.

Meillä Suomessa oikeutemme ja vapautemme ovat laajoja ja perustuslaillakin turvattuja. Meillä on hyvin laaja mielipiteen vapaus, mikä ei ole itsestään selvää läheskään kaikkialla maailmassa. Esimerkkejä löytyy melko läheltäkin.

On surullista, että tätä mielipiteen ilmaisuvapautta on ruvettu käyttämään väärin. Jotkut tahot näyttävät toimivan suorastaan mielipidepoliiseina. Vain tietynlaisia kannanottoja ja näkemyksiä tuetaan. Muut saattavat saada päälleen vihapuhetta, jopa tappouhkauksia. Eikä tämä koske vain politiikkaa, vaan monet tutkijat ja asiantutijat ovat joutuneet samanlaisen maalittamisen kohteiksi. Tämä on yhden vapauden todellista väärinkäyttöä.

Sinulla on oikeus omaan näkemykseen, mutta samalla sinun tulee arvostaa myös toisten kantoja. Se on todellista vapauden ja vastuun kantamista.

Vastuuta jokaisen meidän tulee kantaa monissa asioissa itsestämme ja läheisistämme. Emme voi odottaa, että se kuuluu joku tekee asiat puolestamme. Tai että kunta tai valtio hoitavat. Jokaisen kuuluu kantaa vastuuta omien kykyjensä ja voimiensa mukaan. Ja silloin, kun ei pysty tai jaksa, veteraanien meille lunastama hyvinvointiyhteiskunta tulee apuun ja pitää huolta.

Tässä muistomerkeillä ja sankarihautojen äärellä meidän on hyvä pysähtyä, katsoa taakse ja muistella. Erään sanonnan mukaan: ”Jos emme muista, emme ole mitään.” Nykyisyys pohjautuu aina menneeseen, historiaan ja sen tapahtumiin. Ja niissä on aina mukana ihmisiä. Meille läheisiä tai vieraampia, mutta aina ihmisiä toiveineen ja tunteineen.

Meidän on hyvä asettua heidän asemaansa edes hetkeksi ja miettiä, millaisia kokemuksia tai uhrauksia he tekivät, jotta meillä nyt on näin hyvät oltavat. Itse syvennyin menneisiin aikoihin ja ihmisiin jokin aika sitten hieman perusteellisemmin, kun luin teosta ”Sota-aika muistoissamme - tohmajärveläiset kertovat”.

Siinä sota ja sen kokemukset tulivat esiin monien aikalaisten silmin. Osa tarinoista oli veteraanien kertomuksia ja rintamakokemuksia. Osa kertoi elämästä kotirintamalla. Niistäkin nousevat esiin monet koskettavat ajatukset esimerkiksi sotaorvoksi jääneen kokemuksina. Tai miltä sota näytti ja tuntui lapsen silmin kotona Tohmajärvellä tai sotalapsena Ruotsissa.

Miten tarkasti vuosikymmenten takaiset asiat ovatkaan piirtyneet noiden ihmisten mieliin. Sodan kauheudet, tapahtumapaikat, ihmiset, murheet ja itkut. Ne ovat jättäneet jälkensä koko elämän ajaksi. Mutta kertomuksista nousee esiin myös toivo paremmasta. Kovaa työtä ja uurastamista, jotta tulevaisuudessa olisi helpompaa. Että lapset ja lapsenlapset pääsisivät eteenpäin. Että Suomi selviäisi.

Sivistyskeskus Ahjon seinille siirrettiin jokin aika sitten Tietäväisen koululta Pro Patria -muistotaulut, joihin on kaiverrettu 455 nimeä. Nuo henkilöt antoivat henkensä itsenäisyytemme puolesta. Kaatuneiden joukossa on sotilashenkilöstöä, lottia, sotilaspoikia ja työvelvollisia kaikista kansalaisryhmistä ja ammateista. Vanhin heistä oli lähes 73-vuotias, nuorimmat 12-vuotiaita sotilaspoikia. Tämäkin osoittaa kansan yhtenäisyyttä: kaikki kynnelle kykenevät olivat omalla toiminnallaan tukemassa Suomen säilymistä itsenäisenä.

Kun käymme sivistyskeskuksen tiloissa koulun penkillä, kursseilla, juhlimassa, kokouksissa ja erilaisissa tapahtumissa, toivottavasti katseemme nousee noihin muistotauluihin ja niiden hiljaiseen sanomaan. Toivottavasti muistamme ja muistelemme. Sillä ”Jos emme muista, emme ole mitään.”

Hyvää itsenäisyyspäivää!